

AMELAND.

POLDERS DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE
KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

FRIESLAND.

EILANDEK.

Ameland, waarop voorkomen de op zich zelf staande polders:
Poldertje bij Nes.
Ballumermeden.
Hollumermeden.

ZEEWERING.

Aan de noordzijde van Ameland strekt zich een duinketen uit van ongeveer 20000 meters lengte, die door het Rijk wordt beheerd en onderhouden.
Op verschillende punten worden de duinen tegen verstuiving beveiligd door helmplantelingen, ook wordt stroo en rijnshout aangevend.
Aan de zuidzijde ligt het eiland voor hooge vloedden meerendeels onbeschermd. De meest uit zoden vervaardigde dijkes, nabij de dorpen, hoofdzakelijk veekeeringen, kunnen bevaarlijk als hooge waterkeering aangemerkt worden.
Op de Boschplaat hebben sedert 1868 geregeld strandmetingen plaats, hiertoe zijn aan de noord- en zuidzijde der plaat strandpalen aangelegd.
De meting geldt de hoog- en laagwaterlijnen.
De uitkomsten worden in daartoe bestemde registers bijgeschreven.

POLDERS, ENZ

Polders.
Op de kaart is de waterstaatkundige toestand getekend. De administratieve indeeling is boven de kaart onschreven.

Reglement omtrent het opzigt over de landerijen, dijken, beheeringen, enz. der binnen- en buitenweiden en landen van het dorp Buren op Ameland.

Dit reglement, vastgesteld door den gemeenteraad van Ameland 29 Mei 1856, afgekondigd 26 Junij 1856, draagt het toezigt op aan 4 teekhouders, die den naam van opzieners voeren. Deze zijn belast met het in orde houden der buiten- of zeedijken en der waterlossingen.

Verder bevat het reglement hoofdzakelijk bepalingen over het toezigt op het vee.

Aanhechting van Ameland aan den vasten wal van Friesland.

Reeds in 1845 werd de mogelijkheid om Ameland met een dam aan den vasten wal te verbinden, en daardoor de aansluiting van de Friesche wadden te bevorderen, onderzocht.

In 1860 werd concessie aangevraagd voor een plan tot landaanwinning en latere indijking van het gedeelte van de Friesche wadden, tusschen Ameland en den vasten wal, dat niet voor uitvoering werd vatbaar geacht.

Er werd daarop onderzocht of het werk ook door de provincie zou zijn uit te voeren.

In 1865 was dit onderzoek afgetoopen.
De Staten van Friesland waren hiertoe ongezind; alleen werd subsidie toegezegd.

Er werd nu eene gewijzigde aanvraag om concessie gedaan, deze werd bij Koninklijk besluit van 16 October 1869, n°. 17, verleend.

Reeds in 1866, was aan den eventueelen concessionaris eene bijdrage uit de Rijk- en Provinciale middelen verzekerd.

Bij Koninklijk besluit van 30 October 1870, n°. 21, is bewilliging verleend op de acte van oprigting der naamlooze vennootschap: Maatschappij tot landaanwinning op de Friesche wadden, gevestigd te Holwerd, gemeente Westdongeradeel, aan welke de concessionaris zijne regten overdroeg en die thans de werken uitvoert.

Het profiel van den dam is bij Koninklijk besluit van 2 October 1870, n°. 12, vastgesteld als volgt:
Kruinshoogte 0.50 M. beneden hoogwater.
Kruinbreedte 34 M.
Glooiingen aan weerszijden 14 maal de hoogte.

Met het oog op den toestand van het Wad, en de belangen der scheepvaart is de aanleg begonnen uit den Amelandse wal.

Het werk bestaat uit twee, op 40 M. van elkander liggende evenwijdige rijzen dammen, doorsneden door dwarsdammen op ongeveer 100 M. onderlingen afstand, deze steken eenige meters buiten de strekde dammen uit.

De alsoo gevormde vakken bieden aan de sīb gelegenheid tot bezinken aan.

De dammen bestaan in den regel uit eene onderlaag van Gaasterlandsch en eene bovenlaag van Hollandsch rijnshout, bevestigd door drie rijen tuinen en bezwaard met grond, puin of ballast, naar gelang der plaatselijke gesteldheid. In de nabijheid der gulen rusten de dammen op eene onderlaag van sinkstukken.

In 1872 werd de aansluiting der dammen aan den Frieschen wal tot stand gebracht.

TOELICHTING.
De polders op de kaart hebben de kleur van den boezem, waarop zij uitwateren, in verschillende tinten.
Hooge gronden zijn niet gekleurd.
De topographische kaart stelt voor den toestand in 1861.
De met een zwaardere bias aangegeven hoog- en laagwaterlijnen zijn opgenomen in 1871. De met kleur aangegeven banken en dieptelijnen zijn opgenomen in 1866.

VERKLARING DER TEEKENS.
x Uitwateringslus.
d. Dijkshoogte.
0.20 + 1/2. Terreinshoogten in meters betrekkelijk volzee.
— Kunstmatige oeververdediging.
— Hoogwaterlijn van 1871.
— Laagwaterlijn van 1871.
— Bij laagwater droogvallend gedeelte.
— Laagwaterlijn.
— Lijn van 25 decimeters onder gewoon laagwater.
— " " 50 " " " " "
— " " 80 " " " " "
De grootte der polders is gegeven in Hectaren HA., volgens meting op de kaart.

BOEZEMS.
Kleur van de regtstreeks op zee uitwaterende polders. (Veronderstelde kleur van de zee.)

WATERSTANDEN AAN ZEE.
Waterstanden waargenomen te Westerschelling op Terschelling over de jaren 1862—1871:
eb 1.55 — volzee.
vloed 0.04 + "
Laagste en hoogste standen in die jaren:
10 Febr. 1871 2.85 — volzee.
20 Dec. 1862 2.20 + "

VERWIJZING.

Zie, over de aanhechting van Ameland aan den vasten wal, het boekwerk van jhr. mr. P. J. W. Teding van Berkhout.
De landaanwinning op de Friesche Wadden, in hare noodzakelijkheid, uitvoerbaarheid en voordelen beschouwd en toegelicht.
Zwolle, 1867. (8°). Met kaarten en platen.
De landaanwinning op de Friesche Wadden. Een woord naar aanleiding van de beschouwing over bovengenoemd project door den heer T. J. Stieljes, in de Gids, 1869, N°. 1. Door P. J. W. Teding van Berkhout. Deventer 1869. (8°).
Verslag over de aansluiting van Ameland aan den Frieschen wal en de opslijking van het wad, door W. van Poyma. Leeuwarden 1850.